

Valsts prezidenta Egila Levita runa Saeimā, amatā stājoties

Publicēts: 08.07.2019.

[Egils Levits](#)

Godātie tautas pārstāvji!

I

“Tautas pašas rada valstis, un uz valstīm balstās tautu īstās tiesības”, - šādu domu Jānis Čakste teica 1921.gadā.

Taču šo tautas tiesību stiprums ir atkarīgs no mūsu mākas rūpēties par sabiedrības kopējo labumu.

Lai vienotos par kopējo labumu, ir jādzird visu interešu grupu balsis un kaismīgās debatēs, konstruktīvos strīdos jāmeklē labākais risinājums. Intereses var būt pretrunīgas un viena otru izslēdzošas. Tādēļ mūsu - valsts varas augstāko pārstāvju - pienākums ir tās atbildīgi sabalansēt.

II

Kopējo labumu rada daudzas paaudzes.

Mēs esam tikai daļa no šīs paaudžu ķēdes.

Mūsu valsti mēs esam saņēmuši mantojumā no iepriekšējām paaudzēm, kuras to ir izcīnījušas un uzbūvējušas. Sava valsts – tā ir vērtība, vērtība pati par sevi.

Bet kopējam labumam ir arī nākotnes dimensija. Mūsu uzdevums ir nodot mūsu valsti nākamajām paaudzēm labāku, nekā mēs to saņēmām. Sava valsts ir pastāvīgi jāpielabo, jāatjauno, jāmodernizē, lai tā būtu ilgtspējīga. Tas ir mūsu pienākums vēstures priekšā.

Kopējais labums kā politikas fokuss, atbildība par nākamajām paaudzēm, ilgtspējība kā politikas mērķa ir nostiprināta Satversmes leņķā.

Tas ir modernai, ilgtspējīgai valstij raksturīgs domāšanas veids.

Tas pagaidām atspoguļots vēl tikai nedaudzu valstu konstitūcijās. Arī šajā ziņā mēs varam būt lepni par mūsu Satversmi, kas ir Eiropā vecākais, bet vienlaikus tālejoši un atbildīgi uz nākotni vērstas mūsu valsts pamatlikums.

III

Godātie deputāti!

Ir trīs virzieni, par kuriem kopējā labuma vārdā es gribu domāt un pārliecināt savas prezidentūras gadus. Es būšu pateicīgs par jūsu atbalstu un sadarbību.

Šie virzieni ir: solidaritāte, piederība un moderna, ilgtspējīga valsts.

Par solidaritāti.

Mēs visi zinām, ka Latvija ir viena no visnevienlīdzīgākajām valstīm Eiropas Savienībā. Tas nav pēkšņš negadījums, bet gan ielaista slimība daudzu gadu garumā.

Šveices jaunajā, 2000.gada konstitūcijā ir vārdi, kas man šķiet ļoti trāpīgi: Tautas stiprums tiek mērīts ar to, kā klājas tās vajākajiem locekļiem.

Mūsu Satversmē tā pati doma ir izteikta citiem vārdiem, kā atbildības un solidaritātes ideja. Gudra solidaritātes politika nav vienīgi ienākumu pārdale. Gudra politika rada vienlīdzīgas iespējas ar darbu gūt ienākumus. Un solidaritātē iekļaujas jomas, kuras nevar mērīt kā ienākumu/izdevumu bilanci.

Es aicinu mūs visus kopā veidot ilgtermiņa solidaritātes politiku.

IV

Par piederību.

Kolēģi!

Cilvēka dzīves kvalitāte sevī neapšaubāmi ietver arī piederību, iesaisti savā sabiedrībā, savā vidē.

Piederības, nacionālās identitātes loma globalizācijas laikmetā aug. Tā ir pretstats globalizācijas atsvešinātībai.

Lai gan tas ir neierasti, bet pie identitātes es šeit pieskaitu arī cilvēka respektu pret dabu, saudzīgu attieksmi un atbildību pret to, kas mums, latviešiem, ir raksturīga kultūras iezīme.

Mūsu piederība latviešu nācijai, kuras valodā, kultūrā un vēsturiskajā atmiņā mēs sevi atpazīstam, ir priekšnosacījums Latvijas valsts pastāvēšanai.

Latvijas nākotnei ir vajadzīga visu šeit dzīvojošo cilvēku iesaiste un līdzdarbība. Latviskā identitāte ir atvērta, un tajā ir aicināts piedalīties ikviens Latvijas iedzīvotājs. Un šajā kontekstā ir jāapzinās un turpmāk aktīvi jāveido arī divi samērā jauni politikas virzieni – demogrāfijas politika un diasporas politika.

Latviešu valoda, kultūra, vēstures un pasaules izpratne nepieder tikai latviešiem. Ikviens, kas identificē sevi ar kādu mazākumtautību, ir laipni aicināts iekļauties valsts dzīvē, paralēli saglabājot savu mazākumtautības kultūru, valodu un tradīcijas. Tas ir piensums Latvijas kultūras bagātībai un daudzveidībai.

Latviešu valoda kā valsts valoda ir visas Latvijas tautas demokrātiskās līdzdalības valoda. Latviešu kultūra – es to domāju visplašākā nozīmē - ir mūsu sabiedrības kods, mūsu izjūtu un saziņas pamats. Latviešu vēstures un pasaules izpratne sakņojas mūsu pieredzē. No tās izriet arī secinājumi mūsdienām.

Cita starpā, gribu uzsvērt, ka mums vēl ir jāveic nopietns nesenās vēstures – it sevišķi okupācijas laika - izvērtējums no demokrātiskām, politiskām un morālām pozīcijām.

Es uzskatu, ka latviskumam ir jāpiedod plašāks, dziļāks, spēcīgāks saturs nekā ikdienā par to pierasts domāt.

Mūsu saknes balstās valodā un kultūrā, bet modernajam latviskumam arvien nozīmīgāka kļūst arī nākotnes dimensija. Tur iekļaujas gan mūsu vērtībās balstītā identitāte, gan uz mūsu nākotni vērstās domas, projekti, ideāli.

V

Dārgie tautieši!

Piederībai ir arī plašāka dimensija. Mēs esam neatņemama Rietumu pasaules un Eiropas daļa – un nevis kāds tilts starp Rietumiem un Austrumiem. Šo metaforu es kategoriski noraidu.

Latvijas armija, kurai pirms divām dienām apritēja 100 gadi, kopā ar mūsu partneriem dalās kopīgajā atbildībā par mieru un drošību Eiropā un aiz tās robežām.

Mūsu atbildīgā līdzdalība NATO kopīgajā drošības sistēmā ir nesusi augļus, būtiski palielinot drošības līmeni Latvijā un visā reģionā.

VI

Godātie deputāti!

Latvijai nākamajā desmitgadē ir jākļūst par modernu, ilgtspējīgu Ziemeļeiropas valsti.

Par valsti, kura pasaules salīdzinājumā atsevišķās jomās pat piederētu pie pasaules līderēm, kura varētu būt paraugs citām valstīm.

Tādas iespējas ir. Mums tikai jāprot tās īstenot.

VII

Mana vīzija par Latviju kā modernu, ilgtspējīgu valsti - un tā ir reāla vīzija! – vispirms nozīmē, ka ir izlēmīgi jānovērš, jāmazina jau visiem zināmie pastāvošie trūkumi.

Ir jāņem rokās slota un jāizmēž māja. No tiem mēsliem, kas ir sakrājušies trīsdesmit gados, kas velkas mums līdz, un kas mūs šodien šķir no augsti attīstītas, tiesiskas demokrātijas, piemēram, krāpšanās iepirkumos, partiju atkarība no ziedotājiem, korupcija, nodokļu nemaksātāji, kur blēži saņem daļu no kopējā labuma, bet nepedalās tā vairošanā, ēnu lobījs un tamlīdzīgi.

Šādas visiem sen jau apnikušas neįēdzības ir apnikušas un godprātīgos pilsoņos rada rūgtumu pret valsti.

Un principā ir arī sen jau zināms, kā šādas problēmas ar tiesiskiem līdzekļiem var risināt. Tiesiskumā nav iespējams kompromiss.

Protams, šīs problēmas pilnībā izskaust diez vai varēs. Taču ievērojami mazināt to traucējošo ietekmi uz mūsu sabiedrību, tas noteikti ir iespējams.

Šeit mums vajag tik vien kā politisko gribu.

Es aicinu visus kopā šo politisko gribu radīt un īstenot to dzīvē, lai pēc pāris gadiem šie jautājumi vairs nebūtu mūsu sabiedrības dienaskārtības augšgalā.

VIII

Taču ar to, protams, nepietiek.

Lai kopējais labums būtu ilgtspējīgs, ir nepieciešamas pārdomātas reformas nākotnes vārdā.

Valdība ir iesākusi vairākas pamatīgas reformas – reģionālo reformu, skolu reformu, veselības reformu, arī tiesu reformu un citas. Tās tiek karsti diskutētas, un demokrātijā tas ir normāli un pareizi.

Bet ir vēl virkne jomu, kur politikas formulēšana un iespējamās reformas pagaidām ir tikai apzināšanās stadijā. Es te minētu partiju finansējuma jautājuma sakārtošanu, informatīvās telpas politiku, mediju, it sevišķi sabiedrisko mediju daudzveidības un kvalitātes nodrošināšanu, uz kvalitāti vērstu izglītības un zinātnes politiku, un citas.

Arī mūsu izpratne par ekonomikas pamatiem ir jāpielāgo mūsdienu situācijai. Ekonomika mūsdienās ir galaprodukts vairākiem secīgiem posmiem: izglītība – zinātne – inovācijas – un tikai tad ekonomika. Modernai ekonomikas politikai ir jāsaista šie posmi vienotā ķēdē.

Mūsu visu kā pilsoņu, Jūsu, godātie deputāti, kā politiķu, un arī mans kā prezidenta uzdevums ir piedalīties šajās reformu diskusijās, lai visi kopā nonāktu pie labāka rezultāta.

IX

Mēs, latvieši, ar savām spējām, potenciālu un ar savām idejām varam ne vien efektīvi uzlabot Latvijas valsti, tātad mūsu pašu dzīves kvalitāti, bet principā esam spējīgi un gatavi dot arī savu pienesumu Eiropas un pasaules attīstībai.

Šis potenciāls līdz šim tika vāji izmantots. Lai gan mums ir labas iestrādes, tomēr pagaidām visai samērā bāli sevi iezīmējam kā līdzdomātājus kopīgajā Eiropas un Rietumu intelektuālajā telpā. Latviešu pienesumam mūsu plašākajai piederības telpai – Eiropā, Rietumos un pasaulē – ir jākļūst redzamākam.

X

Tādēļ pie manis iezīmētā modernas valsts un ilgtspējības virziena pieder arī aktīva iesaistīšanās Eiropas un lielo globālo jautājumu risināšanā.

Tādēļ tā ir arī mūsu atbildība, lai Eiropas Savienība atkal atrastu savu ceļu, ko tā pēdējos gados daļēji ir pazaudējusi.

Šobrīd mēs, Rietumu demokrātijas individam esam nodrošinājuši vislielāko brīvību visas cilvēces vēsturē.

Taču ar katru gadu samilst jautājums, vai nākotnē cilvēks noteiks varu pār tehnoloģijām, vai tehnoloģijas - pār cilvēku. Brīvība ir raksturīga pilsoniskās sabiedrības kvalitāte, savukārt tehnoloģiju sabiedrībā tā nebūt nav obligāta.

Tādēļ mums ir jāparūpējas, lai tehnoloģiju attīstība šo līdz šim sasniegto cilvēka autonomiju atkal neapdraudētu.

Eiropa sāk apzināties šo izaicinājumu skaudrumu, taču risinājumu vēl nav.

Bet kāpēc tos nevarētu piedāvāt mēs - latvieši.

XI

Godātie deputāti!

Šodien, Latvijas valsts pastāvēšanas 101.gadā dodot Valsts prezidenta zvērestu, es apzinos, ka esmu pārņēmis stafeti no visiem maniem amata priekšgājējiem, kuri visi dažādajos mūsu sarežģītās vēstures apstākļos ir būvējuši un veidojuši šī amata raksturu un nozīmi.

Šīs vēstures gaitā veidojušās tradīcijas dod man spēku un iedvesmu, tagad dot arī savu pienesumu to tālākveidošanā.

Es šodien godinu Valsts prezidenta institūcijas izveidotāju – mūsu pirmo Valsts prezidentu Jāni Čaksti, kurš vienmēr stiprinājis demokrātiskās vērtības.

Es augstu vērtēju Gustavu Zemgalu, viņa pieticību un pazemību, kalpojot Latvijai augstākajos valsts amatos.

Es atceros, ka Albertam Kviesim Valsts prezidenta amatā līdzī nāca viņa tiesneša darbā gūtā dzīves piemēram.

Ticība Latvijas nākotnei, milzīgas darbaspējas un spēja aizraut citus darbam Latvijas labā – tas ir labākais, ko varam mācīties no Latvijas pirmā un pēc tam vairākkārtējā Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa.

Valsts prezidenta vietas izpildītāji Latvijas okupācijas apstākļos – Saeimas priekšsēdētājs Pauls Kalniņš un priekšsēdētāja biedrs biskaps Jāzeps Rancāns – līdz mūža galam palika uzticīgi Latvijai, iedvesmoja nezaudēt ticību Latvijas atdzimšanai.

Viņi kopā ar Latvijas diplomātisko dienestu, jo īpaši tā vadītājiem sūtņiem Kārli Zariņu, Alfrēdu Bīlmani, Arnoldu Spekki un Anatolu Dinbergu, iemiesoja Latvijas valstiskuma nepārtrauktību un saglabāja Latvijas valsts rīcībspēju līdz neatkarības atgūšanai.

Esmu pateicīgs Guntim Ulmanim par Valsts prezidenta institūcijas atjaunošanu Satversmes un Jāņa Čakstes tradīciju garā. Viņš ir pienākuma cilvēks, kurš dzimtas asinīs iekodēto uzdevumu izpildīja godam.

Mani iedvesmo Vairas Viķes-Freibergas pārliecība un spēks valsts starptautiskajā reprezentēšanā un ārpolitikā. Viņas laikā Latvijas domas pasaulē skanēja skaļi un pārliecinoši kā nekad agrāk, un Latvija pilnvērtīgi atgriezās Eiropā un starptautiskajā arēnā.

Es patiesi cienu Valda Zatlera radošo aktīvismu, prasīgumu pret sevi un nemitīgo izaugsmi Valsts prezidenta amatā. Viņa nosvērtība un miers deva mums nepieciešamo stabilitāti sarežģītajos krīzes gados.

Man ir svarīga Andra Bērziņa atvērtība un regulārais dialogs ar Latvijas cilvēkiem visās Latvijas malās, ne tikai Rīgā. Centienos apmeklēt Latvijas pilsētas un novadus raudzišu sekot viņa pieredzei.

Es ļoti augsti novērtēju Raimonda Vējoņa paveikto valsts iekšējās un ārējās drošības nostiprināšanā. Valsts bruņotā spēka augstākā Vadoņa pienākumos viņš man vienmēr būs paraugs, kura aizsākto es mēģināšu turpināt.

XII

Godātie deputāti! Kolēģi! Draugi! Tautieši!

Mīļie Latvijas cilvēki!

Mēs esam lieli tik, cik mūsu griba.

Solidaritāte, piederības apziņa Latvijai un Eiropai, iespēja dzīvot modernā valstī ir ilgtspējīgas valstsgribas pamats.

Ideāla valsts nepastāv, jo tad apstātos progress.

Bet dzīve bez ideāla būtu individuāli nožēlojama un politiski bezjēdzīga.

Strādāsim kopā Latvijas valstij!

Paldies jums!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-runa-saeima-amata-stajoties>